HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דאית ליה רווחא. שיכול לקרות מפרשה אחרת אבל הכא ליכא ליה רווחא דהא לא מצי למיקרי אלא בראשית ויהי רקיע: **מה הפרש בין זה לזה.** מאי שנא דקרבן עציס דמי מעמד דנעילה ומעמד דמנחה לא דמי: **הללו דברי תורה.** מנחה כדאמרי' בברכות (דף כו:) ילמק מדעינו תיקן תפלת מנחה שנאמר ואני תפלתי לך ה' עת רצון[א] הכא: **עמדו אלו.** זמן דקתני במתני' מהכי הוצרכו למעוט משום דהיה תקנה לעצמו להו הכך נביאים כי היכי דלא לידמיוהו מתרייהו: **פרוזדאות.** שומרים: **בכוריס.** מלס נכנס למוך שהרי שהיכל שכיכר תמנה שכיכלה קושר עליה גמי ועושה חומה בכוריס[ג]: **בקליעות.** תחיים יבציס כותמין חומן ועושין מהן עגולין: ס"ג **והעלי על לפפיהן.** [ד] כוליא: **במקומם שלפנינו.** שהוא במקום אחר[ה] לפני בסמוך. ומזו גופי עלי על סס שמתגנדין מן הפרוזדאות על עסקי עלי: **הן הן בני שלמאי הנשופפי.** כעין מעשה זה עשו[ו]: **הן הן בני דוד בן יהודה.** דוד מלך ישראל. ומהכי קרו ליה פתח מואב שנא מרות המואביה: **יואב בן צרויה.** שנא מרות המואביה כי צרויה סס יואב לחות דוד היתה שנאמר (דה"א ג) ואחיותיהס צרויה ואביגיל: **בני עדין הן הן בני דוד.** להכי קרי ליה בספר שמואל (ב כג) עדינו העצני[ז] שבשעה שעוסק בתורה מעדן עלמו כמולעת ובקיולא למלחמה מתקשה כעך: **הן הן בני יואב בן צרויה.** פלוגתא היא[ח] (במס' חגיגה) דר' אלעזר היא[ט] ומר סבר זה דוד ומר סבר זה יואב: **ליתני שבו בני דוד שניה.** להא דאמר ר' אלעזר אמר ר' מאיר פתח מואב היינו דוד: **ורבי יהודה.** בני עדין היינו דוד ובמתניתין קתני בהדיא בני דוד והדר קתני בני פתח מואב דלר"מ ולר' יהודה בני עדין היינו דוד שבו שניה מיבעי ליה: **ולר' יוסי.** דאמר פתח מואב ועדין היינו יואב שבו שניה מיבעי ליה: **לעולם ר' יוסי ומתי שנאי אליבא דר' יוסי.** דמעין דאמר בני עדין בן יואב לא סבר לה כבני פתח מואב היינו יואב ולהכי לא קתני שבו בני יואב שניה ולא סבירא ליה נמי דהן הן בני דוד דסס שבו בני דוד שניה מיבעי ליה למיתני אלא משפתה אחרת הן ומעין דאמר בני פתח מואב היינו בני יואב בן צרויה אלא בני עדין היינו יואב אלא משפתה אחרת הן:

דאית ליה רווחא: פרשה גדולה קורין אותה בשנים בשחרית ובמוסף ובמנחה קורין על פיהן כו': איבעיא להו היכי קאמר בשחרית ובמוסף קורין אותה בספר ובמנחה קורין אותה על פה בקורין את שמע או דלמא הכי קתני בשחרית קורין אותה בספר ובמוסף ובמנחה קורין אותה על פה בקורין את שמע תא שמע דתניא בשחרית ובמוסף נכנסין לבית הכנסת וקורין כדרך שקורין כל השנה ובמנחה יחיד קורא אותה על פה אמר ר' יוסי וכי יחיד יכול לקרות דברי תורה על פה בצבור אלא א כולן נכנסין וקורין אותה על פה בקורין את שמע: כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בו': מה הפרש בין זה לזה הללו דברי תורה והללו דברי סופרים: זמן עצי כהנים והעם כו': ת"ר למה הוצרכו לומר זמן עצי כהנים והעם אמרו כשעלו בני הגולה לא מצאו עצים בלשכה ועמדו אלו והתנדבו משלהם וכך התנו נביאים שביניהן שאפי' לשכה מלאה עצים יהיו אלו מתנדבין משלהן שנאמר [1] והגורלות הפלנו על קרבן העצים הכהנים הלוים והעם להביא לבית אלהינו לבית אבותינו לעתים מזומנים שנה בשנה לבער על מזבח ה' אלהינו ככתוב בתורה: ועמהם כהנים ולוים וכל מי כו': תנו רבנן מה היו בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות אמרו פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל שלא יביאו עצים למערכה ושלא יביאו בכורים לירושלים והושיבו פרוזדאות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל מה עשו בשרין [2] (שבאותו הדור ויראי חטא) הביאו סלי בכורים וחיפום בקציעות ונטלום ועלי על כתפיהן וכיון שהגיעו אצל פרוזדאות אמרו להם להיכן אתם הולכין אומרין להם לעשות שני עיגולי דבילה במכתשת שלפנינו ובעלי שעל כתפינו כיון שעברו מהן עיטרום בסלים והביאום לירושלים תנא הן הן בני סלמאי הנתופתי ת"ר מה הן בני סלמאי הנתופתי אמרו פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל שלא יביאו עצים למערכה והושיבו פרוזדאות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל מה עשו יראי חטא שבאותו הדור הביאו גזיריהן ועשו סולמות והניחו על כתפיהם והלכו להם כיון שהגיעו אצלן אמרו להם להיכן אתם הולכין אמרו להם להביא גזלות משובך שלפנינו ובסולמות שעל כתפינו כיון שעברו מהן פירקום והביאום והעלום לירושלים ועליהם ועל כיוצא בהם הוא אומר [2] זכר צדיק לברכה ועל ירבעם בן נבט וחבריו נאמר ושם רשעים ירקב: בעשרים בו בני פחת מואב בן יהודה: תנא בני פחת מואב בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה דברי ר' מאיר רבי יוסי אומר הן הן בני יואב בן צרויה: בעשרים באלול בני עדין בן יהודה וכו': תנו רבנן בני עדין בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר הן הן בני יואב בן צרויה: באחד בטבת שבו בני פרעוש שניה כו': מני מתני' לא ר' מאיר ולא רבי יהודה ולא רבי יוסי אי ר"מ ליתני שבו בני דוד בן יהודה שניה אי רבי יהודה ליתני שבו בני בני דוד בן יהודה אי רבי יוסי ליתני שבו בני יואב בן צרויה שניה לעולם ר' יוסי ותרי תנאי אליבא דר' יוסי: באחד בטבת לא היה בו מעמד כו': אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי מאי

מה הפרש בין זה לזה. כלומר מה הפרש בין קרבן מוסף לקרבן עציס דקרבן מוסף דומה מנחה וקרבן עציס לא דמי מנחה: **הללו דברי תורה.** מוסף ולהכי קדמי מנחה דהוי מדברי תורה מבל קרבן עציס דהוי מדברי סופרים והלכך לא דחיק מבלא נעילה דהוי מדברי סופרים מבל לא דחיק מנחה דהוי מדברי תורה: **בני פחת מואב וכו'** הן הן בני דוד. ולכך נקראו בני פחת מואב[ג]: **שבאו מרות המואביה:**

הן הן בני יואב בן צרויה. פירוש לצרויה היתה[ד] אחות דוד כדכתיב (דה"א ב) ואחיותיהם לצרויה והס נמיס מוצע רוס המואביה:

אי ר"מ. דקאמר בני פחת מואב בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה ליתני בהדיא שבו בני דוד בן יהודה שניה אי ר' יוסי דקאמר בני עדין בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה ליתני שבו בני דוד בן יהודה שניה אי ר' יוסי ומתני תני תנאי ופליגא דר' יוסי דקתני לא לימא לך שבו בני פחת מואב שניה אי ר"מ ומתני תנאי ופליגא דר"מ שהרי טפי ים בן לוקמא כר"מ דסתמא דמתני' כר' מאיר ונראה לי דלהכי מוקי לה כדי יוסי מסוס דרבי יוסי נימוקו עמו ומסתברא כוותיה בכל מקום ופליגי מחבירו:

ויוס

יהודה כו'. מני מתני' אינה לר' מאיר דאמר בני פחת מואב הן הן בני דוד בן יהודה, דאי ר' מאיר היא, כיון שהקריבו בני דוד בן יהודה (כ"ג) [כ'] בתמוז ובאו בני פחת מואב להקריב בכ' באב, היה לו לומר אם בני פחת מואב הן בני דוד בן יהודה, שבו בני פחת מואב שניה, כמו שאמר שבו בני פרעוש שניה. אי מתני' ר' יהודה היא, כיון דאמר בני עדין בן יהודה הן בני דוד בן יהודה, היה לו לומר שבו בני עדין בן יהודה שניה. אי ר' יוסי, כיון דאמר בני (דוד) [פחת מואב] בן יהודה בני יואב בן צרויה הן, ובני עדין הן הן בני יואב בן צרויה, היה לו לומר שבו בני עדין שניה. ואוקימה לר' יוסי, ותרי תנאי אליבא דר' יוסי. **באחד בטבת לא היה בו מעמד.** מפני שיש בו הלל, שהוא חנוכה, והלל דוחה מעמד של שחרית. ויש בו קרבן מוסף של ראש חדש שדוחה מעמד של נעילה וכן של מוסף, דבהדיא תנינן באחד בטבת לא היה בו מעמד כלל והוא זמן קרבן עצים, דתנן באחד בטבת שבו בני פרעוש שניה, וקרבן עצים דוחה מעמד דמנחה.

ז) [ל"ל וילמ' מהע שבמומו שבמקום אחר בזה לפנינו בסמוך: ח) [בכתבים כל] ט) [בכתבים פ"ג מ"ח], ד) [ל"ל בוכנת], ה) [מו"ק טו:]; ו) במו"ק טו: כל"ל, ז) [לפ"נ שם דאל"מ זה יואב וכמיקוי כלי שרת מקמי על נסון], ח) ל"ל בת יפת.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה במקומם כו' במקום אחר לפנינו בסמוך: (ב) ד"ה הן הן כו' עמו בסמוך הס"ד: (ג) תום' ד"ה בני כו' נקראו בני פחת מואב שבאו מרות:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הללו. ולריכין מיזוק ל"נ. נ"ב אבל הגלוסיס גרסי ועיין"ב:

רבינו גרשום

דאית ביה רווחא. שיכול לקרות פסוק אחד מפרשה אחרת, אבל [הכא] דלא מצי למקרי מפרשה אחרת דאית לה למיקרא למחר, או דולג או פוסק. **ובמנחה קורין על פיהן.** מה שקורין שחרית בספר כדרך שקורין כל השנה בספר. **ערב שבת במנחה לא** היו נכנסין. לקרות בפה, לפי שהן עוסקין לכבוד שבת לטרוח בסעודת שבת. והאי דקתני בששי ותצא [תוצא] וגו', היינו בשחרית בספר. **אין בו מעמד שחרית.** כלומר, אין קורין מה שקורין במעמדות לפי שעוסקין בהלל. קרבן מוסף אין בו נעילה. כלומר שיש בו קרבן מוסף אין בו תפלת נעילה, ואין קורין במעמדות לפי שעוסקין בקרבן, וקסבר דתפלת נעילה קודם לתפלת מנחה, ולפי שתפלת מוסף עד הערב עוסקין במוסף בשעת נעילה. קרבן עצים אין **במנחה.** כלומר ביום שמביאין קרבן עצים אין קורין במעמדות במנחה, לפי שעוסקין בקרבן עצים. קרבן **מוסף אין במנחה.** כלומר מנחה קודם לנעילה, ובשעת מנחה עוסקין במוסף ואין פנאי לקרות במעמדות. **מה הפרש בין זה לזה.** כלומר מ"ש דמוסף דוחה מנחה ואין דוחה נעילה, וקרבן עצים דוחה אפי' נעילה. הללו. קרבן מוסף, דברי תורה, ואין צריכין חיזוק, ואין צריך שיהא דוחה אלא מנחה שסמוך לו, אבל קרבן עצים שהן מדברי סופרים וצריכין חיזוק, לפיכך עשו בו חיזוק שדוחה אפי' נעילה שאינו סמוך לו. ועמהן. עם זתוא שהוא אחרון, **כהנים ולוים וכל מי שטעה שבטו.** שאינו יודע מאיזה שבט הוא. **שבו בני פרעוש שניה.** הן הולכין פעם שניה להביא עצים. **באחד בטבת לא היה בו מעמד.** כל היום, שהיה בו הלל בשחרית וקרבן מוסף במנחה וקרבן עצים בנעילה. למה הוצרכו: לקבוע הני זמנים להביא עצים למערכה. **פרדסאות.** ממונים. **בקציעות.** של דבילה. **עיטרום בסלים.** כמצוה, דכתיב ונתת בטנא. **פרקום והביאום.** עצים של סולמות לירושלים לקרבן עצים. **בני פחת מואב.** הן בני דוד, ולהכי קרי ליה מואב, משום דאתי מרות המואביה. הן **בני יואב.** דאתי נמי ממואב, מאמו. **הן הן בני דוד.** ועל שם עדינו העצני קרי ליה בני עדין. הן **בני יואב.** ועל שם דוד שהיה ראש משפחותם, קרי להו בני עדין על שם דוד. **אי ר"מ ליתני נמי שבו בני דוד שניה.** ד"מ קאמר הני פחת מואב הן בני דוד, כיון דתרוייהו קתני להו במתניתין, כדתנן בני דוד איבעי להו למיתני שבו שניה, דכבר קתני דבאו בני פחת מואב. **אי ר' יהודה ליתני שבו בני דוד שניה.** נמי, דהא תני במתניתין שתי פעמים בני דוד, דר' יהודה אמר דבני עדין הן בני דוד. **אי ר' יוסי ליתני שבו בני יואב שניה. תרי תנאי אליבא דר' יוסי.** דהאי תנא דאמר אליבא דר' יוסי בני פחת מואב הני בני יואב, לא אמר דר' יוסי אמר בני עדין הן בני יואב, ומאן דאמר אליבא דר' יוסי בני עדין הן בני יואב, לא אמר דר' יוסי אמר בני פחת מואב הן בני יואב, ולא תני במתניתין בני יואב אלא פעם אחת, להכי לא קתני שבו בני יואב שניה.

ט) כן היתה גרסת רבינו לסיפק מגרסת שלנו במתני' בדברי ר"ע ור"ש.

תורה אור השלם

1. וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה לִבְעֹר עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָה:
נחמיה י לה
2. זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב: משלי י ז

רבינו חננאל

פי' בשחרית במוסף כו'. תנא בשחרית ובמוסף נכנסין בכנסת וקורא בתורה בצבור. ערב שבת לא היו נכנסין מפני כבוד השבת. **מתני'. כל יום** שיש בו הלל, ואין בו מוסף, כגון חנוכה וכיוצא בו, לא היה בו בשחרית. כלומר, לא היה בו מעמד, לא היו אנשי מעמד נכנסין בכנסת וקורין פרשיותיהן בשחרית. וכל יום שישי בו קרבן מוסף, כגון ראש חדש וחולו של מועד, אין בו לאנשי מעמד קריאה במנחה. כל יום שיש בו קרבן עצים, כגון אלו ט' ימים שאנו עתידין לפרשם, כדתנן זמן עצי הכהנים והעם תשעה, אין לאנשי המעמד תפלה בנעילה. אמר בן עזאי משום ר' יהושע, כל יום שיש בו קרבן מוסף אין מעמד בנעילה, קרבן עצים אין במנחה. ואמרינן, **מה הפרש בין זה לזה.** ופרקינן, הללו דברי תורה, כלומר הימים שיש בהן קרבן מוסף כגון ראש חדש וחולו של מועד מן התורה אסורין בתענית, ואין צריכין [חיזוק] אלא דוחין המעמד שבנעילה, ואע"פ שאינה תדירה ואינו דבר ידוע. אבל זמן עצי הכהנים שהוא אסור בתענית מדרבנן, צריך חיזוק, לפיכך אין מעמד המנחה שהוא תדיר והוא ידוע, וכיון שרואין כי דוחה את המנחה נוהגין בו יום טוב, כדתניא [במגלת תענית] ואלו ימים זמן עצי הכהנים והעם אסורין בהספד ובתענית. **תנו רבנן** למה הזכירו זמן עצי הכהנים והעם להמנות כשעלו ישראל מן הגולה לא מצאו עצים למערכה ועמדו אלו והתנדבו משלהם. פי' גונבין עלי וקוצעי קציעות, גונבין דעת יושבי פרדסיאות באמרם להם כי התאנים הבכורות הללו אנו הולכים בהן לכתוש במכתש שלפנינו ובעלי שעל כתפינו לעשותן קציעה של דבילה. פי' עלי, יד המכתש כדכתיב אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי. דברים פשוטים הם. תנא, לפי שמסרו עצמן על המצות נזכרין לברכה, כדכתיב זכר צדיק לברכה. **זמן עצי הכהנים והעם (כ)תשעה באחד בניסן בני ארח בן**

יח א מיי' פ"ו מהל' מלי המקדש הל' ז: